

УДК 321. 3

О. Ю. Іватіна
Л. В. Беззубко, д. держ. упр., проф.

Виконком Добропільської міської ради, м. Добропілля
Донбаська національна академія будівництва і
архітектури, м. Краматорськ, Україна
nik@donnaba.edu.ua

РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У МІСТІ

Стаття присвячена питанням розвитку громадянського суспільства в умовах здійснення децентралізації державної влади. Автори характеризують теоретичні і практичні питання розвитку громадського сектора у містах.

Ключові слова: громадянське суспільство, громадський сектор, децентралізація.

О. Y. Ivatina
L. V. Bezzubko, Doctor of Sciences in Public
Administration, Professor

Executive Committee of the Dobropolsk City Council,
Dobropol'ia
Donbas National Academy of Civil Engineering and
Architecture, Kramatorsk, Ukraine
nik@donnaba.edu.ua

THE DEVELOPMENT OF CIVIL SOCIETY IN A CITY

The article is devoted to the issues of development of civil society in the contexts of decentralized state power. The authors describe the theoretical and practical issues of the development of the public sector in cities.

Key words: civil society, public sector, decentralization.

Постановка проблеми. Децентралізація влади та розвиток місцевого самоврядування в нашій країні відкривають простір для надання ефективних послуг населенню, а також для більш інтенсивного залучення громадськості до процесу розробки та прийняття рішень на місцевому рівні. Для Добропілля дуже актуальною є підтримка розвитку та встановлення різноманітних форм діалогу між місцевою владою та громадськістю з метою посилення впливу останньої на вироблення та реалізацію політики.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми розвитку громадянського суспільства постійно знаходяться у центрі уваги українських науковців (О. Ткача, О. Стойки, А. Колодій, М. Примуша, В. Яблонського та інших). Серед іноземних дослідників насамперед слід виділити праці Р. Дарендорфа, І. Шапіро, О. Кочеткова.

Мета дослідження. Метою статті є розгляд основних теоретичних та практичних питань розвитку громадянського суспільства в українському місті. Дослідження проводилося на прикладі м. Добропілля - невеличкого міста обласного значення в Донецькій області.

Викладення основного матеріалу дослідження. Поняття "громадянське суспільство" - одне з ключових, його теоретичні і практичні аспекти обумовлені підвищенням ролі рядових громадян та їх добровільних об'єднань в усіх сферах життєдіяльності людського суспільства - економічної, політичної, соціальної, духовної [1].

Сьогодні очевидно, що Україна, ставши на шлях розбудови демократичної держави і відповідних суспільних відносин, має спрямовувати зусилля на поглиблене вивчення й вироблення нового розуміння організації громадянського, демократичного цивілізованого соціуму, що визначатиме принципи й характер відносин у всіх сферах життєдіяльності.

Отже, громадський (третій) сектор наразі структурується. Його розбудова — це єдиний шлях до іншої ментальності: більш оптимістичної стосовно сил окремої особи, її здатності впливати на хід подій, більш відповідальної щодо своєї громадської ролі і діяльності, вільної від ілюзій щодо ролі і можливостей держави. Формально існує правове поле, необхідне для захисту прав особи та для її суспільної участі. Але цього замало, щоб громадянське суспільство заявило про себе як центр сили, з яким би мусили рахуватися владні структури. Вкрай потрібні радикальні зрушення в системі цінностей, які можуть відбутися лише за умови змін у характері стосунків між державою і громадянином (суспільством). Успішнішому розвитку громадянського суспільства у нас заважають: надмірна бюрократизація влади; домінування кланових інтересів на верхівці політичної піраміди; не останні в цьому і стереотипи щодо ролі держави і надмірна терпеливість народу та сподівання на "кормачів" (на кого сподіваються, того й лають; владу у нас лаяти вміють, а допомагати — ні). У суспільстві панує втома і апатія — з об'єктивних і суб'єктивних причин. До об'єктивних належить матеріальна незабезпеченість та відсутність "підпорки" у вигляді власності; до суб'єктивних — пригніченість почуттям своєї "малості" і відчуженості від держави і політики.

Поняття «участь громадськості» (англ.- citizen participation) є порівняно новим для вітчизняної політичної науки, хоча і не обмежується єдиним визначенням та підходом до його розуміння. Наприклад, громадянин бере участь у справах громади, коли сплачує податки до місцевого бюджету чи виконує місцеві закони. Однак наразі розглядається саме добровільна участь, спрямована на вирішення місцевих проблем шляхом залучення громадян до процесу розробки та ухвалення рішень на місцевому рівні. У цьому контексті участь громадськості передбачає повну та законну можливість громадян представляти власну точку зору, на яку органам влади варто звертати увагу при виробленні остаточного рішення. Участь громадськості можна визначити як процес, під час якого інтереси, потреби та прагнення громадян включаються до процесу розробки та запровадження політики.

Якщо громада захоче в окремому населеному пункті облаштувати зону відпочинку на рекреаційній території, то міське керівництво повинне сприймати це не як факт непокори і втручання у їхні справи, а саме як вияв цього громадянського суспільства. Влада повинна сприяти таким крокам, тому що саме в подібних речах укріплюється розуміння власної сили своєї громади і себе, зокрема як важливого та необхідного елемента. [2]

Наразі таке розуміння в Добропіллі вже «народжується». Спільно з представниками громади розробляються проекти, облаштовується міський простір, організовується благоустрій міста, проводяться заходи. Для підвищення ролі інститутів громадянського суспільства створена та веде активну діяльність Громадська рада при виконавчому комітеті міської ради, до якої в цьому році увійшли вісім представників громадських об'єднань. Хоча рішення і мають рекомендаційний характер, жодне з них не залишається поза увагою міської влади.

Виконавчим комітетом міської ради затверджено план заходів щодо реалізації у 2017 році Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства. Зокрема в них передбачено:

1. Проведення заходів, спрямованих на підвищення громадянської освіти населення щодо можливості захисту своїх прав та вираження інтересів.
2. Сприяння проведенню публічних консультацій з громадськістю, громадських експертиз діяльності міської ради, посадових осіб, комунальних підприємств, організацій та установ.
3. Сприяння роботі громадської ради при виконавчому комітеті міської ради, залучення до проведення заходів представників інститутів громадянського суспільства.
4. Забезпечення рівного доступу організацій громадянського суспільства та бюджетних установ до надання соціальних та інших послуг за рахунок бюджетних коштів.
5. Сприяння розвитку волонтерської та благодійної діяльності у сфері соціальної підтримки та реабілітації, соціальної профілактики, охорони здоров'я.
6. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо створення об'єднань співвласників багатоквартирних будинків в м. Добропілля.
7. Забезпечення доступу громадськості до консультацій та правової допомоги з питань порядку створення і діяльності організацій громадянського суспільства.

Реалізація цих заходів допоможе кожному представнику громади відчувати себе особливо важливим у побудові сучасного міста: відкритого, розвинутого, процвітаючого. Протягом 2017 року відділами та структурними підрозділами Добропільської міської ради забезпечено організацію зазначених заходів, підсумки виконання яких будуть підведені після закінчення календарного року. Окремо слід зазначити, що в Програмі соціального та економічного розвитку міста на 2018 рік передбачено подальшу роботу в цьому напрямку.

Висновки. Варто пам'ятати, що громадянське суспільство- це не просто набір завдань, які потрібно виконувати. Громадянське суспільство – це стан громади на етапі еволюції. Перше місце, де воно повинно відбутись, це в головах кожного: як представника влади, так і представника громади. На шляху до нього суспільству доведеться перейти не через одне потрясіння, допоки не сформується критична маса тих, хто готовий жити в цьому громадянському суспільстві за його правилами та нормами.

Література

1. Єрмоленко І.Я. Окремі підходи до характеристики співвідношення держави і особистості. В науковому опрацюванні Б. О. Кістяківського. *Держава і право*. 2011. Вип. 52. С. 98–100.
2. Крюков О. І. Демократичні інститути як чинник становлення громадянського суспільства. *Державне будівництво*. 2008. № 2. URL: www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeBu/2008-2/doc/5/01.pdf.